

DEN TYSKE VÆRNEMAGTS ANGREB PÅ GARDEHUSARKASERNEN I NÆSTVED DEN 29. AUGUST 1943.

Perioden før den 29. august 1943

Undertegnede fhv. postmester Allan Gyldenhof tiltrådte som menig min soldatertjeneste Gardehusarregimentets Motorcyklisteskadron den 3. maj 1943. Mit soldaternummer var 633 med kaldenavnet Aarhus. Vi var 32 i eskadronen, men mistede 4 mand på forskellig sørgelig vis inden vor hjemsendelse.

Vi fik alle udleveret en Nimbus motorcykel, men måtte 2 dage efter aflevere dem igen, idet Den tyske Værnemagt beslaglagde dem. Vi blev herefter overført til G.H.R.'s 2. Cyklisteskadron.

Jeg blev udtaget til at varetage nogle funktioner - herunder regnskaber - for ritmester Reesen Stenstrup. Et arbejde, der fortrinsvis skulle varetages uden for tjenestetiden. Endvidere blev jeg senere overført til befalingsmandselev (kornetelev), men blev stående i nummer midlertidigt ved eskadronen på grund af tildragelserne den 29. august 1943.

Den 26. august fik vi besked om, at vi inden aften skulle være i højeste beredskab. Vi skulle rigge alt beredskab til - d.v.s. samle våben og ammunition på strategisk vigtige steder på kasernen - og disse våben omfattede alt fra håndgranater over karabin 89 til maskinpistoler, maskingeværer m.v..

Vor eskadron med ritmester Reesen Stenstrup i spidsen fik til opgave at bevogte l. salen på kasernen, således at samtlige angreb gennem hovedindgangen til bygningen og selve bagsiden af bygningen kunne afværges.

Efter ordre fra ritmesteren og vore befalingsmænd var al udgang fra kasernens område forbudt. Vi blev indøvet i at udøve det mest optimale forsvar fra vor stilling på l. salen. Vore forsvarspositioner omfattede samtlige vinduer samt en maskingeværrede på hjørnet af bygningens langside og den korte gang til hovedtrappen, der skulle bevogtes.

Vi måtte selvfølgelig ikke afføre os vore uniformer, og vi måtte sove på skift. Jeg kan tydeligt erindre, at der var en meget fin disciplin. Trods dystre tanker om vor fremtid, så fornægtede en lille gnist af den danske humor sig ikke - lad os kalde den en form for galgenhumor.

Der var dog en ordre, der satte nogle sind i bevægelse. Vi måtte ikke gå til angreb og vi måtte ikke på nogen måde forlade kasernens område, men udelukkende koncentrere os om at forsvare kasernens mandskab og område. I modsat fald ville Den tyske Værnemagt anse det for en krigshandling fra vor side, således at vi dermed erklærede Tyskland krig.

DEN 29. AUGUST 1943.

Aftenen og natten til den 29. august var kølig og regnfuld. Vi havde fået besked om, at vi formentlig kunne forvente tyskernes angreb i løbet af natten til den 29. august. Ritmesteren beordrede os i stilling omkring kl. 24.00. Ritmesteren tog kommandoen over den del af eskadronen, der lå nærmest hovedindgangen i den venstre del af bygningen nærmest tværbygningerne med spisesal og infirmeri.

Jeg var placeret med min maskingeværrede og 2 hjælpere på hjørnet ved hovedindgangstrappen. Jeg placerede den ene hjælper i dækning bag hjørnet og lå sammen med den anden hjælper og sammen med ritmesteren i åben skudlinie til hovedtrappen.

Ved ca. 3 - tiden om natten satte tyskerne deres angreb ind. Først kunne vi gennem vinduerne se deres granatangreb, hvorefter en mortargranat ramte infirmeriets bygning samt beskadigede andre dele af bygningerne. Selv om det var daggry, så var himlen alligevel belyst af granatregnen. Senere nærmede angrebet sig, og vor bagside af bygningen blev også beskyttet med maskingeværer og geværer. Vor eskadron forsvarede sig formentlig fortrinsvis med håndgranater.

På et tidligt tidspunkt af angrebet var vi desværre vidne til, at sergent Svend Aage Jens Andersen blev dræbt. Sergent S.A.J.Andersen var på vej op ad hovedtrappen og standsede op ud for den lille gang, hvor vor maskingeværrede lå. Han sagde klart og tydeligt, at han var på vej op på 2. sal for at hente sin maskinpistol. Næppe havde han udtalt disse ord, før han blev ramt af en granatsplint, der skar halsen over på ham. Vi kunne intet udrette. Sergent S.A.J.Andersen var død med det samme. Vi måtte forblive i vor stilling. Dog rykkede ritmesteren og jeg vore 2 hjælpere i dækning til venstre for mig omkring hjørnet, således at vi stadig havde den fulde kontrol over gangen og hovedtrappen, samtidig med, at vi var fuldstændig hjælpeløse over for afdøde sergent Andersen.

Kl. ca. 0500 om morgenen blev kampen afblæst. Afblæsningen blev formentlig foretaget af Knud Hovaldt. Men forinden var premierløjtnant Hansen-Nord blevet dræbt ved indgangen til kasernen nærmest Kalby-Ris Skoven. Premierløjtnanten kæmpede helt modigt til det sidste, hvorved han fik sin deling i sikkerhed.

Vor eskadron blev beordret afvæbnet af tyske befalingsmænd og vi blev med hænderne i vejret ført ned i gården. Her blev jeg sammen med den ene af mine hjælpere kommanderet til at samle eventuelle døde og sårede sammen, idet de skulle føres hen til de requirerede danske og tyske ambulancer. Der var her tale om fortrinsvis døde eller sårede tyske soldater. Efter at vi havde ført 4 sårede tyske soldater og 2 danske sårede soldater ind i en tysk ambulance, der var en lastvogn med presenninger og træsæder på ladet, da faldt en af de tyske soldater pludselig over i skødet på en af mine eskadronkammerater, der også var blevet såret. Den tyske soldat var stendød. Vi lagde ham stille og roligt ned på gulvet i lastvognen.

Jeg skal lige indskyde, at bortset fra befalingsmænd var de tyske soldater fortrinsvis meget unge soldater på mellem 16 - 18 år.

Det tog lidt på kræfterne at være med til den opgave, hvorfor min hjælper og jeg blev enige om, at vi lige smuttede ned i køkkenet, hvor vi blev mødt af vor køkkenoverofficer, der havde et helt forkert kælenavn som Oluf Hunger. Han kunne straks se, at vi trængte til noget, og gav os hver en stor drøj snaps, så vi kunne gå igang igen med dette ubehagelige arbejde. Alt i alt en sorgens morgen for os alle.

PERIODEN EFTER DEN 29. AUGUST 1943

Tiden efter det tyske angreb var ikke behagelig. Vi måtte dele kasernen med Den tyske Værnemagt på stedet. Der blev sat tykke trævægge op midt på gangene på hver etage, så vi delte en lang fløjbygning i 2 dele. Vi havde den højre fløj.

Jeg fortsatte min tjeneste hos ritmester Reesen Stenstrup, hvorfor jeg blev forsynet med et særligt Ausweis fra Oberleutnanten. Samtidig skulle jeg også daglig være tolk for tyskerne nede i vagten på visse tider af døgnet.

Jeg havde nogle få rettigheder. En enkelt gang kunne jeg skaffe lidt godter samt øl og sodavand nede fra byen, så vor eskadron kunne få en lidt afslappet aften. Men det endte i skyderi. Der var desværre nogle enkelte, der i kådhed fandt på at kaste tomme flasker i retning af vagtposterne. Oberleutnanten beordrede straks sine soldater til at skyde igennem vore vinduer på 1. salen, hvor vi havde vore belægningsstuer. Vi gik straks i dækning under vore senge, og en af vore kammerater fik slukket lyset på vor stue. Der blev afholdt forhør, og vi fik ordre til at slukke lyset klokken 21.00, der senere blev ændret til kl. 22.00.

En nat fik en af vore kammerater nogenlunde sikre tegne på at have fået blindtarmsbetændelse. Det var for resten den kammerat, der rent korporligt fik hilst på den døde tysker i ambulancen. Desværre måtte han undgælde med sit liv. Vi kunne ikke få ham på sygehuset midt om natten. Jeg benyttede mit Ausweis til at hente hjælp hos vore befalingsmænd samt hos ritmesteren og Oberleutnanten, men Oberleutnanten nægtede at foretage sig noget. Da vor kammerat senere om morgenen kom på sygehuset kunne lægerne desværre ikke redde hans liv.

En anden kammerat blev skudt ved et vådeskud. Han og jeg var lige kommet nede fra vagten, og vi gik op på 1. salen og stod på gangen foran trævæggen, da der pludselig lød et skud fra den tyske side af væggen. Et projektil genneborede væggen og ramte vor kammerat, der døde på stedet.

Vi var nu kun 28 mand tilbage af de oprindelige 32 mand i eskadronen, idet vi havde mistet 2 mand i Jægerspris-lejren ved en tysk forsagerulykke.

SERGEANT S.A.J.ANDERSEN'S BEGRAVELSE I RANDERS

Sergentens familie ønskede at begravelsen blev foretaget i Randers. Efter tilladelse fra Den tyske Værnemagt fik ritmesteren lov til at udpege en oversergent og 2 Gardehusarer til at deltage i denne begravelse. Jeg var blandt de udpegede, og vi tog af sted onsdag den 1. september 1943, idet begravelsen skulle finde sted/dage efter. Vi blev afhentet af 2 biler, der skulle køre os til banegården. Vi var iklædt dansk uniform. 4 tyske soldater skulle følge os hele vejen frem og tilbage. Vi fik tildelt 2 kupeer, som vi delte med 4 tyskere i den ene og vi 4 danskere i den anden. Middag om bord på færgen ved hvert vort bord. Dernæst atter 2 kupeer. Ankommet til Randers blev vi straks kørt til Wehrmachtkommandanturen i Randers, hvor vi fik en formaningsstale af den øverstbefalende. Vi fik hver et Ausweis til at færdes i Randers i uniform til om aftenen kl. 23.00.

Desværre gik det galt. 3 af os fik lov til at gå i byen og var på en restaurant med musik for at få lidt at spise, før vi atter ville gå hjem. Vi blev selvsagt feteret af de tilstedeværende gæster med undtagelse af nogle tyske officerer og menige. Vi forholdt os helt i ro, og ville ikke - men turde nok heller ikke - at gå ud på dansegulvet. Derimod sad vi og spiste nogle gode stykker smørrebrød med en enkelt øl og en enkelt snaps

til. Vi måtte ikke betale, idet gæsterne ønskede at betale vor fortæring, sagde tjeneren. Men nu havde vi fået et problem, idet tjeneren havde fået så mange bestillinger fra de forskellige borde i salen, at tjeneren ikke vidste, hvad han skulle gøre. Vi bad ham annullere så meget som muligt eller beholde noget i drikkepenge.

Musikken begyndte at spille danske sange og folk sang fuldtalligt med. Og så gik det helt galt. Vi blev anholdt af nogle officerer fra Oberkommandanturen, som der var blevet sendt bud efter. Vi blev ført derhen i biler og afhørt og dernæst befordret til vor bopæl. Jeg boede sammen med ritmesteren hos dennes svigerforældre, en bankdirektørfamilie. Her måtte jeg forklare min situation sammen med en tysk underofficer, hvorefter ritmesteren og jeg blev gennet ind på vore respektive værelser med den tyske underofficer som vagtpost uden for til næste dags morgen, fredag.

Denne fredag skulle begravelsen foregå. Vi 4 repræsentanter fra GHR fik hver for sig en tysk underofficer som tro følgesvend, der fulgte os tæt inde på livet og med ordre til at følge os hver især indtil vi nåede hjem til vor internering i Næstved igen.

På kirkegården fik vi efter i kapellet at have sunget " At sige Verden ret Farvel - " før talen og " Under dine Vingers Skygge - " efter talen, lov til at stå sammen ved graven. Her sang vi alle " Altid frejdig, når du går - ".

Her ved graven kom en situation helt bag på os. Et tysk æreskompagni sankede Naziflaget over graven og 3 + 3 tyske soldater lagde an til at skyde en æressalut. Et enkelt øjekast fra ritmesterens side gjorde os straks forståelig, at dette måtte vi demonstrere imod. Vi vendte os derfor alle demonstrativt om. Men det synes tyskerne ikke, at vi skulle have gjort. Vi blev straks taget kraftigt i armen af hver vor følgesvend og straks ført ud fra kirkegården. Dernæst i hver sin Jeep til vor bopæl, hvor vi fik hentet vor bagage og blev kørt til Wehrmachtskommandanturen. Her fik vi besked på, at vi enkeltvis var under skarp bevogtning til trods for vore afgivne løfter om, at vi ikke ville desertere under vor rejse til Randers. - Men selvfølgelig var tyskerne mere bange for den sympati, der strømmede os i møde fra dansk side, og det ikke mindst, da vi var i dansk uniform, som ikke længe var set i Jylland. - På banegården i Randers blev vi ført op i en reserveret vogn, hvor vi havde hver vor kupe og " selskab " af vor bevåbnede følgesvend med opplantet gevær og bajonet påsat. Sådan gik hele togrejsen og færgetur, hvor vi på færgen fik hvert vort reserverede bord i selskab med vor underofficer. En meget mærkelig situation og fornemmelse. Vi måtte ikke tale med eller smile til vore danske fæller i restaurationen. Vel ankommet til Næstved fik vi igen hver vor Jeep og blev kørt ud til vor kaserne.

Opholdet i Næstved var ladet med spænding og med en vis angst. Søgård-lejren spøjte i vore sind, og der gik rygter om at befordre os til en koncentrationslejr. Men vi bevarede trods alt fatningen. Maden var fortrinsvis den sunde kost af kartoffelsuppe og kålrabi, men fra Næstved by fik vi store forsyninger fra de gode borgere. Aldrig har vor menu bestået af så megen skinke fra de dengang berømte Hafnia-dåseskinke af de store.

Da Ministeriet for Offentlige Arbejder krævede min tilstedeværelse ved P. & T. blev jeg ved skrivelse fra Krigsministeriet hjemsendt ca. 14 dage før de øvrige den 8. oktober 1943. På det tidspunkt vidste vi intet om en mulig hjemsendelse. Ritmesteren opfordrede mig til at afvente, idet han håbede på at kunne tage til Sverige sammen med andre fra G.H.R., hvorfor han mente at jeg burde finde en løsning og tage med dem. Jeg fulgte dog Ministeriets ordre og afsluttede dermed en eventuel mulighed for en senere karriere inden for Forsvaret.

Indtil krigens slutning havde jeg dog den glæde, at jeg i medfør af min rejsevirkso med som afløser inden for P. & T. at kunne være med til at fordele en del illegale blade. I 1945 genså jeg atter G.H.R., men blev atter beordret hjemsendt efter 14 dages forløb.

Med denne skildring håber jeg at have været med til at bibeholde interessen omkring de sørgelige begivenheder i 1943, og sender de venligste hilsener med et ønske om at gense vor gamle kaserne i Næstved.

Allan Gyldenhof.